

INFORMACIJA APIE ANTSTOLIŲ PROFESINĖS VEIKLOS PAŽEIDIMUS, NUSTATYTUS PER 2020 METAIS ATLIKTUS PATIKRINIMUS

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, įgyvendindama jai pavestas funkcijas, vadovaudamasi Antstolių veiklos tikrinimo tvarkos aprašu¹ (toliau – Aprašas), atlieka antstolių profesinės veiklos patikrinimus. Apibendrinta informacija apie antstolių profesinės veiklos pažeidimus skelbiama Teisingumo ministerijos ir Lietuvos antstolių rūmų interneto svetainėse.

Vadovaujantis Aprašu, atliekami eiliniai ir neeiliniai antstolių veiklos patikrinimai. Antstolio veiklos tikrinimo objektas yra apibrėžiamas Aprašo 6 punkte: Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo, Sprendimų vykdymo instrukcijos (toliau – Instrukcija)², Antstolių profesinės etikos kodekso, vykdymo išlaidų išieškojimo tvarkos, nesusijusios su vykdymo išlaidų dydžio apskaičiavimu, kitų teisingumo ministro tvirtinamų teisės aktų, reguliuojančių antstolių veiklą ir vykdant antstolio funkcijas gautų piniginių lėšų tvarkymą, nuostatų laikymasis.

Eiliniai antstolių veiklos patikrinimai vykdomi pagal teisingumo ministro tvirtinamą metinį antstolių veiklos tikrinimo planą. Kiekvieno antstolio veiklos eilinis patikrinimas atliekamas vieną kartą per penkerius metus, naujai paskirto antstolio veiklos pirmas eilinis patikrinimas – praėjus vieniems metams nuo jo profesinės veiklos pradžios.

2020 metais Teisingumo ministerija atliko dešimt eilinių antstolių veiklos patikrinimų, nesant teisinių prielaidų neeiliniams patikrinimams, tokie patikrinimai nebuvo atliekami.

Antstolių veiklos eiliniai patikrinimai vyko antstolių kontorose, įkurtose Vilniuje, Kaune, Trakuose, Kaišiadoryse, Ukmergėje ir Širvintose.

Per patikrinimus nustatyta, kad antstolių kontorų patalpos iš esmės atitinka teisės aktuose nustatytus reikalavimus, išskyrus vieną antstolio kontorą, įkurtą gyvenamosios paskirties patalpose, kurių paskirtis iki patikrinimo atlikimo dienos nebuvo pakeista.

Antstolių kontorose kiekvienas antstolis yra įsirengęs atskirą darbo kabinetą, yra sudarytos sąlygos konfidencialumui priimančiam asmeniui ir bendraujant su jais užtikrinti. Atvykusiems į antstolių kontorą asmenims suteikiama galimybė susipažinti su savo vykdomosiomis bylomis (elektroninėmis ir popierinėmis), gauti reikalingus dokumentus ar jų kopijas.

1 Patvirtinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2002 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 400 „Dėl Antstolių viešo konkurso komisijos nuostatų, Antstolių viešo konkurso tvarkos aprašo, Antstolių veiklos tikrinimo tvarkos aprašo, Antstolių informacinės sistemos nuostatų, Antstolių atestavimo komisijos nuostatų ir Antstolių atestavimo taisyklių patvirtinimo“.

2 Patvirtinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352 „Dėl Sprendimų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“.

Dėl COVID-19 (koronavirusinės infekcijos) plitimo grėsmės šalyje paskelbus ekstremalią situaciją, prie įėjimų į antstolių kontorą pateikiama informacija apie lankytojų aptarnavimo tvarką, nurodoma, kad prioritetas teikiamas nuotoliniam antstolių kontorų lankytojų aptarnavimui.

2020 m. liepos 1 d. įsigaliojo 2019 m. gruodžio 19 d. priimtas įstatymas Nr. XIII-2721 (toliau – Įstatymas), reguliuojantis sprendimų vykdymo proceso klausimus. Vadovaujantis Įstatymo 23 straipsnio 6 dalimi, vykdomosios bylos, pradėtos įsigaliojus Įstatymui, elektronine forma turi būti tvarkomos Antstolių informacinėje sistemoje. Šio straipsnio taikymą detalizuoja Sprendimų vykdymo instrukcijos 3 punktas, kuriame įtvirtintas reikalavimas antstoliams Antstolių informacinėje sistemoje rengti procesinius dokumentus ir pasirašyti juos elektroniniu parašu. Jeigu procesinius dokumentus antstolis parengė ne Antstolių informacinėje sistemoje, jis privalo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo procesinio dokumento parengimo dienos įkelti skaitmeninę tokio dokumento kopiją į Antstolių informacinę sistemą.

Per patikrinimus nustatyta, kad keturi iš patikrintų antstolių į Antstolių informacinę sistemą įkelia ne visus procesinius dokumentus, parengtus ar gautus vykdomosiose bylose, pradėtos po 2020 m. liepos 1 d. Dėl šios priežasties vykdymo proceso šalims, prisijungusioms prie Antstolių informacinės sistemos Elektroninės vykdomosios bylos portalo, yra ribojama galimybė nuotoliniu būdu gauti išsamią ir tikslią informaciją apie vykdymo proceso eigą ir rezultatus. Taip pat nustatyta, kad net aštuoni iš dešimties patikrintų antstolių ne visada laikosi Instrukcijoje nustatyto reikalavimo parengti bendrus vykdymo išlaidų skaičiavimus ir bendrą išieškotų lėšų paskirstymo patvarkymą visoms to paties skolininko byloms, t. y. ne visada skolininkams pateikiama išsami ir lengvai suprantama informacija apie bendrą vykdymo išlaidų sumą, o išieškotojai informuojami, kaip išieškotos lėšos paskirstytos skirtingiems išieškotojams.

Be to, trys iš patikrintų antstolių vykdymo proceso šalims ne visada siūsdavo išieškotų lėšų paskirstymo patvarkymus, nors įstatymo buvo įpareigoti juos siūsti.

Patikrinus, ar antstoliai laikosi įstatyme nustatytos išieškotų lėšų paskirstymo tvarkos, dviejų iš patikrintų antstolių veikloje nustatyta atvejų, kai išieškotos lėšos buvo paskirstytos nesilaikant reikalavimo jas paskirstyti proporcingai visiems tos pačios reikalavimų eilės išieškotojams tenkančiai sumai. Vieno iš šių antstolių veiklos dokumentuose taip pat nustatyta atvejų, kad to paties išieškotojo naudai išieškant pagal keletą vykdomųjų dokumentų išieškotos sumos buvo priskirtos vykdomajai bylai, kurioje išieškotina suma yra mažiausia, nors pagal įstatyme nustatytus reikalavimus išieškotos lėšos pirmiausia turėjo būti priskirtos anksčiausiai pradėtai vykdomajai bylai.

Patikrinus, ar visi antstoliai vykdė pareigą būti aktyviems ir savo iniciatyva imtis visų teisėtų priemonių, kad sprendimai būtų realiai įvykdyti per įmanomai trumpiausią terminą, vieno iš patikrintų antstolių dokumentuose užfiksuota, kad skolininkai turėjo sąskaitas kredito įstaigose, tačiau į jose esančias lėšas antstolis išieškojimo nenukreipė.

Per patikrinimus taip pat nustatyta, kad du antstoliai, vykdydami baudų, paskirtų už administracinius nusižengimus, išieškojimą, ne visada laikėsi reikalavimo vykdomąjį dokumentą kartu su aktu dėl išieškojimo negalimumo grąžinti mokesčių administratoriui, jeigu per vienus

metus nuo nutarimo skirti baudą pateikimo antstoliui dienos nerandama asmens turto ir (ar) lėšų, iš kurių gali būti priverstinai išieškota bauda.

Patikrinus, kaip išieškotos lėšos buvo išmokamos išieškotojams, trijų antstolių veikloje buvo nustatyta atveju, kai išieškotos lėšos išieškotojams buvo išmokėtos praleidus Instrukcijoje nustatytus lėšų išmokėjimo terminus.

Įvertinus antstolių profesinėje veikloje sudarytų ir gautų dokumentų tvarkymą ir apskaitą septynių iš patikrintų antstolių dokumentuose buvo nustatyta nedidelių trūkumų: kai kurie antstolių dokumentų registrai, kaip paaiškėjo, yra tęstiniai, nors atsižvelgiant į nustatytus reikalavimus dokumentų registruose turi būti registruojami vieno kalendorinių metų antstolio dokumentai, taip pat nustatyta, kad kai kurie dokumentai antstolių buvo užregistruoti du kartus – Antstolių informacinėje sistemoje ir antstolio kontoroje tvarkomuose dokumentų registruose, nors laikantis teisės aktų reikalavimų antstolio dokumentai turi būti užregistruoti vieną kartą.

Apibendrinus tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad atliekant patikrinimus nustatyta šių teisės aktų: Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso, Sprendimų vykdymo instrukcijos, Reikalavimų antstolio (antstolių) darbo vietai bei darbo laikui, taip pat Antstolio veiklos dokumentų tvarkymo ir saugojimo taisyklių, reikalavimų pažeidimų. Visiems antstoliams duoti atitinkami nurodymai pašalinti nustatytus pažeidimus. Be to, atsižvelgiant į nustatytų pažeidimų pobūdį bei apimtį, trys antstoliai įpareigoti apie nustatytų trūkumų pašalinimą raštu informuoti Teisingumo ministeriją, o dėl vieno antstolio veiklos trūkumų, nustatytų atliekant patikrinimą, Lietuvos antstolių rūmams pasiūlyta po 3-6 mėn. atlikti neeilinį šio antstolio veiklos patikrinimą siekiant išsiaiškinti, ar antstolis pašalino per eilinį patikrinimą nustatytus trūkumus.

Informaciją parengė

Teisingumo ministerijos Teisinių institucijų grupė